ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 4 (488) година XXXVII — 16 май 2019 година

Математици откриха нова геометрия

На стр. 5

Вицепрезидентът Илияна Йотова се срещна в ПУ с чуждестранни студенти от български произход

На стр. 4

Промоции… Промоции…

На стр. 9

Трима студенти с награди от национален музикален конкурс

На стр. 16

Стр. 2

Програма за управление и развитие на Пловдивския университет за периода 2019 – 2023 г. на кандидата за ректор проф. д-р Румен Младенов

В броя ще прочетете още:

- Австрийски спортен деятел бе удостоен с почетното звание „професор емеритус“
- Пловдивският университет стана част от международна образователна акция
- 140 години от създаването на Търновската конституция
- Правото е изкуството на доброто и справедливото
- За трети път се проведе ученически quiz под надслов „Познаваш ли историята?“
- 160 години от рождението на акад. Александър Теодоров-Балан

Програма за управление и развитие на за периода 2019 – 2023 г. на кандидата за

„Приемственост, надграждане, баланс, развитие“

ОСНОВНИ НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ И ПРИНЦИПИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ПУ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2019 – 2023 ГОДИНА

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА БЪДЕЩЕТО

През следващите четири години Университетът ще бъде изправен пред проблеми, произтичащи от:

1. Продължаващо влияние на демографския срив в страната и производна остра конкуренция между висшите училища за привличане на кандидат-студенти.

2. Промяна в правилата за финансиране и много осезаема зависимост на бюджетния финансов ресурс от класацията на професионалните направления на Пловдивския университет в рейтинговата система.

3. Пряка зависимост на финансирането на научноизследователската дейност от мястото на Пловдивския университет в наукометричните класации, основани на публикации в световните бази данни (Web of science и Scopus).

4. Превес в отношението между преподавателската и научноизследователската дейност ще получава втората. Успешни и финансово стабилни ще бъдат университетите, които създават необходимите условия за успешна и продуктивна научноизследователска дейност.

5. Създаването и предлагането на привлекателни, съобразени с динамичния пазар на труда бакалавърски, магистърски и докторски програми ще става все по-важно за състоянието на Университета и ще се превърне в ключов фактор за неговата конкурентоспособност.

Пловдивският университет трябва да продължи да бъде в групата на първите 4 – 5 водещи висши училища в България. Заедно с цялата академична общност трябва да удържим и развием постъпателно вече постигнатото.

Ангажиментите, които ще поема, ако получа доверието Ви, се основават на принципа на ПРИЕМСТВЕНОСТТА, базиран на заявените от предходното ръководство основни принципи на управление: реализъм, прагматизъм, отговорност. Ще се стремя към НАДГРАЖДАНЕ на постигнатото, като използвам разширена екипност за БАЛАНС с цел осигуряване на устойчиво РАЗВИТИЕ.

Те ще бъдат подкрепени от моя 4-годишен опит като ръководител на катедра, 4-годишен опит като заместник-декан, 8-годишен – като декан на Биологическия факултет, и 16-годишен – като член на Академичния съвет на Пловдивския университет.

Ако получа доверието Ви, още в началото на мандата ще предложа разработването на стратегически план за устойчиво развитие на Пловдивския университет до 2023 година, като ще посоча конкретни дейности, отговорници и срокове за изпълнение.

Приоритетите, на които ще се базира този план, обхващат основните типове дейност, определящи облика на университета като научна и образователна институция:

I. ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И ИНФРАСТРУКТУРА

Без финансова стабилност не можем да реализираме останалите цели, които си поставяме, ето защо ще се придържам към следните подходи:

1. Следвайки традицията, наложена в предходните години, основен мой приоритет е да не позволя негативна промяна в материалния статус на преподавателите и служителите.

Проф. д-р Румен Младенов

2. При реализация на приемите и допълнителни извънбюджетни приходи ще можем да осъществим устойчив ръст на работните заплати, като ръстът на работните заплати да надвишава минимум годишния инфлационен индекс в рамките на мандата. Това е моята програма максимум, към която ще се стремя в една сложна и непрекъснато променяща се среда.

3. Заплащане на учебните дейности на преподавателите над установените хорариуми, както и на преподавателите с принос в научната дейност.

4. Ще се стремя към нарастване на възможностите за допълнителни доходи на служителите на Университета при участието им в образователни програми и предоставяне на външни услуги от университета.

Възможни механизми за допълнително финансиране:

1. Активно привличане на чуждестранни студенти чрез предлагане на бакалавърски и магистърски програми на английски език. Ще очаквам съдействие в това отношение от ръководствата на всички факултети.

2. Пазарно ориентирани магистърски програми и специализации. Във връзка с това смятам, че трябва да се създаде специализирано звено, което да рекламира предлаганите от Университета образователни продукти.

3. Развитие на връзките с бизнеса чрез активно предлагане на консултантски услуги и платени научноизследователски дейности чрез активиране на дейността на технологичните и изследователските центрове.

В предходните години Университетът разви успешно изключителна (за българските условия) инфраструктура. Ще насоча усилията си не само към нейната поддръжка, но и към по-нататъшното ù развитие:

1. Предстои усвояване и благоустройство на терените на бившата Жандармерия, ремонт на сградата на Химическия факултет и оформяне на южния двор на Ректората. Ремонт на спортната зала „Академик“.

2. Приоритет в областта на социалната политика е модернизацията и ремонтът на базите (при възможност – чрез проектна дейност) в гр. Царево и гр. Ахтопол.

3. Целесъобразно е инвестирането в по-нататъшното развитие на университетската научна, информационна и комуникационна инфраструктура.

II. УЧЕБНА ДЕЙНОСТ И ОБРАЗОВАТЕЛЕН ПРОЦЕС

Смятам, че обучението трябва да е във връзка с пазара на труда, като в същото време не трябва да загърбваме обучението в специалности, където такава връзка е неуместно да се търси. Само така ще изпълним със съдържание понятието Университет като организация за висше образование, предоставяща образователни и научни степени в различни научни области. Смятам, че:

Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ ректор проф. д-р Румен Димитров Младенов

1. Изключително важно е въвеждането на нови атрактивни специалности, съобразени с интересите на пазара, затова ще подкрепям факултетите при реализирането им;

2. Ще съдействам за развитието на електронното обучение и обучението по информационни технологии, както и по-нататъшно развитие на дистанционно обучение, където спецификата на специалностите позволява;

3. Промененият Закон за висшето образование дава възможност за привличане на специалисти от бизнеса като лектори по определени модули с цел подготовка на студентите за практики и стажове в реални условия. Ще очаквам съдействие от факултетните съвети и подкрепа от Академичния съвет при реализацията в тази насока;

4. Утвърждаване на новоакредитираните специалности и магистърски програми във филиалите в гр. Кърджали и гр. Смолян;

5. Разширяване на преподавателската и студентската мобилност.

III. НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА, ПРОЕКТНА ДЕЙНОСТ И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

По-доброто финансиране на Пловдивския университет ще зависи от научноизследователската ни дейност, ето защо:

1. Ще работя активно за осигуряване на условия за създаване на високостойностна научна продукция. Само така ще изпълним със съдържание понятието изследователски университет;

2. Ще продължим да използваме богатия опит на отдел НПД по финансовото обслужване и администриране на проектите;

3. Ще подкрепям развитието на международните университетски връзки и подписването на прагматични, работещи и взаимноизгодни междууниверситетски договори;

4. Пловдивският университет ще продължи да участва в изграждането на европейското научноизследователско пространство (ЕНП). Например по първия приоритет на ЕНП – „По-ефективни национални системи за научни изследвания“, ще продължи изграждането на Център за компетентност „Персонализирана иновативна медицина (ПЕРИМЕД)“, насочен към формиране на иновативна научноизследователска инфраструктура, фокусирана в една от приоритетните области за развитие на научните изследвания на национално и европейско ниво – технологии, свързани със здравето;

5. Научните направления и приоритетите на изследванията, провеждани в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, ще продължат да бъдат в традиционните за него основни области: Културно многообразие, културно-историческо наследство и идентичност; Съвременни езикови и образователни политики; Езиково и литературно наследство; Нови ИКТ с приложения в бизнеса; Образование за всички – съвременни направления, подходи, технологии; Здраве, храни, биотехнологии и околна среда; Високи технологии, нови материали; Глобализация и икономическо развитие; Икономическа и социална интеграция; Граждански права и демокрация в европейските общества;

6. Ще положа усилия и ще предприема необходимите мерки за гарантиране на креативна среда и култура на работа, така че изследователите и техните колективи да бъдат оценявани, насърчавани и подкрепяни с необходимите материални и нематериални средства за успешното извършване на своите задачи и осъществяването на целите си.

IV. АДМИНИСТРАТИВНО-УПРАВЛЕНСКА ДЕЙНОСТ

Ще подчиня цялостната си дейност на досега действащите университетски принципи, включващи:

1. Съхраняване на автономията на факултетите по отношение на учебната и образователната политика и управлението на полагащия им се финансов ресурс;

2. Създаване на действащо настоятелство, което така и не се случи в предходния мандат. Пловдивският университет е един от малкото български университети, които не създадоха собствено настоятелство. Целта ми е то да се превърне в действащ посредник между университета и обществени, управленски и бизнес институции;

3. Ще продължа съдействието си за по-нататъшно укрепване и развитие на филиалите в гр. Кърджали и гр. Смолян;

4. Ще работя за по-нататъшното развитие и усъвършенстване на Системата за наблюдение, оценка, управление и постоянен контрол на качеството на обучение на академичния състав (СНОУПКО) и превръщането ѝ в постоянна и ефективно действаща. Ефективността и състоянието на СНОУПКО в много голяма степен ще определят и предстоящите акредитационни оценки на Пловдивския университет;

5. Ще инициирам създаването на професионално аргументирана програма за популяризиране на Пловдивския университет като марка със собствена образователна и научна идентичност. Сериозен повод за старта на тази програма е предстоящата 60-годишнина на Пловдивския университет.

Всички идеи и предложения, които получих след номинирането ми за ректор относно създаване на центрове и други аналогични структури, ще бъдат обсъдени на Ректорски и Академичен съвет.

V. КАДРОВА ПОЛИТИКА И РАЗВИТИЕ

Считам, че университетската кадрова политика, осъществявана от досегашното ръководство, е стратегически правилна, поради което не смятам да я променям, като следвам утвърдените принципи и правила.

Ще работя за поддържане на благоприятна атмосфера, гарантираща академична свобода и стимулираща кариерното развитие на академичния състав. След анализ на кадровото състояние на основните звена на Университета и заявяване на готовност за академично израстване ще съдействам за максимално бързата му реализация.

VI. РАБОТА СЪС СТУДЕНТИТЕ И КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Продължаване на политиката за съдействие на Студентския съвет за решаване на образователни и социално-битови проблеми.

Поддържане и обновяване на базите, в които студентите провеждат теренна практика и осъществяват спортна дейност.

Ще съдействам за повишаване на ефективността на Центъра за кариерно развитие и превръщането му в звено, подпомагащо професионалната ориентация и реализация на завършващите студенти.

Уважаеми колеги,

Предлагам ви реалистична програма, базирана на досегашния ми административно-управленски опит. За да бъде реализирана, тя се нуждае от подкрепа с вашия вот, мисъл и действие. Ако получа доверието Ви, се надявам заедно с всички Вас (при добро здраве и добро стечение на обстоятелствата) да постигнем изпълнение на заплануваното, като по този начин повишим значимостта на Пловдивския университет, осигурим перспективи за академично развитие на преподавателите и добър старт в професионалната реализация на нашите студенти.

Вицепрезидентът Илияна Йотова се срещна в ПУ с чуждестранни студенти от български произход

На 19 април 2019 г. в зала „Компас“ се проведе среща на вицепрезидента на Република България Илияна Йотова с чуждестранни студенти от български произход, които следват различни специалности в Пловдивския университет. Тя бе част от поредицата срещи във висши училища под надслов „Студентска лаборатория „Перспективи за развитие с българска диплома“, на които се обсъждат проблемите на студентите, приети по постановления на Министерския съвет № 103 и № 228.

Постановленията регламентират обучението със стипендии на студенти от българските исторически диаспори, като в момента броят им е около 2000 за страната. Сред официалните гости бе и г-жа Ангелина Ламбрева – директор на Дирекция „Висше образование“ в Министерството на образованието и науката. В качеството си на домакин ректорът проф. д-р Запрян Козлуджов поздрави присъстващите и подчерта, че проблемът, който се обсъжда днес, ще става все по-значим, защото сега става дума за наши сънародници от Сърбия, Северна Македония, Украйна, Молдова и Албания, но в бъдеще този ареал ще става все по-широк.

Голяма част от моята дейност е посветена на контактите и формирането на политики със сънародниците ни зад граница. Вие не сте другите българи – с тези думи Илияна Йотова приветства студентите. Вицепрезидентът подчерта, че образованието е съществена част от концепцията на президентския екип за политиката с българите зад граница.

В откровен разговор студентите споделиха защо са избрали да учат в България, как са разбрали за възможностите за висше образование, които предлага нашата страна, какви са условията, при които се обучават. Обсъдени бяха перспективите за реализация в България, с която по-голяма част от студентите свързват своето бъдеще. Поставени бяха и проблемите, с които се сблъскват. Основен е бюрокрацията, свързана с уреждането на пребиваването им в нашата страна, а в някои случаи – и недоброто владеене на български език.

Работен момент от срещата. На катедрата от ляво надясно: Илияна Йотова, проф. Запрян Козлуджов, Ангелина Ламбрева

Вицепрезидентът Илияна Йотова с чуждестранните студенти и представители на Студентския съвет

Общо е мнението, че е необходимо осъвременяване на ПМС № 103 и ПМС № 228. Вицепрезидентът планира голям форум с всички ангажирани институции, представители на студентите и работодателските организации, на който да бъде направен пълен преглед на настоящото състояние на постановленията, да бъдат обсъдени проблемите и предложени съответни промени. Целта е да бъдат чути ръководствата на университетите и студентите за условията за кандидатстване и обучение и да се промени нормативната база така, че да мотивира тези млади хора да се обучават и развиват в България.

Всички студенти, които се изказаха, подчертаха, че са изключително доволни от отношението към тях в Пловдивския университет. Предоставени са им изключително добри условия за обучение и за живот. Те са настанени в новите общежития на Университета, за които отбелязаха, че отговарят не на три-, а на четиризвезден хотел.

„Пловдивски университет“

Филоложка с награда за научно творчество

На 11 април 2019 година в Бургаския свободен университет се проведе националният кръг на XX издание на Конференцията за студентско научно творчество. Участниците в конференцията бяха от различни университети от България, от Република Казахстан, от Руската федерация и се състезаваха в следните направления: *Право и политика*; *Администрация и управление*; *Финанси и счетоводна отчетност*; *Маркетинг и мениджмънт*; *Международни икономически отношения*; *Обществени комуникации (Връзки с обществеността и журналистика)*; *Психология*; *Педагогика; Социални дейности*; *Техники и технологии*; *Информатика* и *Възобновяеми енергийни източници*.

Елка Петрова получава наградата

С трета награда за успешна научна разработка и достойно представяне на студентския научен форум бе отличена Елка Петрова – четвъртокурсничка в българистичния и славистичния модул на специалността „Славистика“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Наградата ѝ беше връчена от заместник-ректора на БСУ проф. д-р Милен Балтов, както и от председателя на Националното представителство на студентските съвети в Република България Яна Вангелова и от председателя на Студентския съвет при БСУ Станислав Иванов.

„Пловдивски университет“

Международен екип от учени откри нова геометрия, която е свързана с интегруеми системи, алгебра, диференциална геометрия и математическа физика

Математици от Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“ заедно с чуждестранни специалисти положиха основите на *нийенхейсовата* геометрия – клон на математиката, който е тясно свързан с интегруемите системи, алгебрата, диференциалната геометрия и математическата физика. Както съобщава пресслужбата на МГУ, разработките могат да се намерят на сайта arXiv.org, подготвят се и публикации във водещи световни списания.

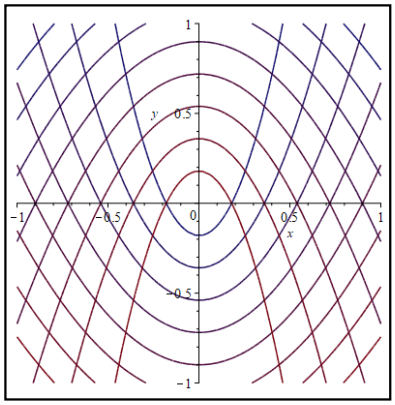

В основата на съвременната физика лежи геометрията. Например теорията за относителността на Алберт Айнщайн е свързана с псевдоримановата геометрия. В тази геометрия информацията за геометрическата структура се записва във вид на матрица – елементите на обекта, включени в таблица, която се изследва от математиците. Традиционно матриците описват три различни обекта. В такава таблица всички елементи имат два номера – номера на реда, в който е записан, и номера на колоната. Точно както в *Excel*.

Компонентите, т.е. стойностите на елементите на таблицата, варират от точка до точка. Ако измерението на пространството например е три (дължина, ширина и височина), тогава размерът на такава матрица е 3 на 3, т.е. има 9 параметъра. На матрицата е наложено допълнително условие – симетричност. Това означава, че матричните елементи, които са симетрични по отношение на диагонала, са еднакви. От което следва, че броят на параметрите не е 9, а 6. Алберт Айнщайн формулира своята теория на относителността с термините на псевдоримановата геометрия – това е нейният математически инструментариум. Той обединява пространството и времето, получавайки четириизмерен обект, затова неговата матрица е с размер 4 на 4. Айнщайн описва гравитацията чрез компонентите на матрицата. Именно това правят астрофизиците, когато се опитват да опишат поведението на физическите обекти в близост до черни дупки.

Друга геометрия, използвана в класическата механика и частично в квантовата механика, се нарича геометрия на Поасон. При нея цялата геометрична информация се съдържа в матрицата, която в този случай не е симетрична, а косо симетрична. Това означава, че на мястото на ij в тази матрица стои същата функция както на ji, взета със знак минус. На компонентите на тази матрица са наложени допълнителни условия – системата на Якоби за диференциалните тъждества.

Поасоновата геометрия възниква отначало като инструмент в теорията на динамичните системи. Сега тя се използва например в теорията на деформационното квантуване, за създаването на която известният френски математик от руски произход Максим Концевич получи наградата „Фийлдс“ и два пъти наградата „Милер“ (веднъж за физическата част, другия път – само за съответните математически инструменти). Тази теория позволява да се подходи комплексно към прехода от класическата към квантовата физика. Днес в това направление има множество въпроси, които активно се проучват.

„В нашите работи се обърнахме към геометрията, където информацията за структурата също се съдържа в матрицата. Важната разлика е що за матрица е това“, обяснява Андрей Коняев, кандидат на физико-математическите науки, доцент в катедра „Диференциална геометрия“ в Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“. Традиционно матриците по математика записват три различни обекта – билинейната форма, 2-вектор и оператор. Матриците им се записват, защото тези обекти се наричат тензори и се преобразуват правилно, когато се променят координатите. В псевдоримановата геометрия присъства билинейната форма, в поасоновата – 2-векторът, а в новата геометрия, която се нарича нийенхейсова, става дума за оператори.

Представете си обикновена материя – парче покривка или шал. Състои се от преплетени нишки, част от които идват от ляво надясно, а друга част – от горе надолу. Ако покривката не е нова, то по нея вероятно ще има издърпани и повредени бримки. Двуизмерното пространство с оператор на *Нийенхейс* е нещо подобно – през всяка точка минават нишки. В този смисъл теоремата за разделянето показва как е изтъкана нашата „покривка за маса“, а изучаването на специалните точки (теоремата за линеаризацията) показва кои са най-простите възли и бримки.

На матрицата в нийенхейсовата геометрия също са наложени някои условия, които са открити от Алберт Нийенхейс още през 50-те години на миналия век. Въпреки че този обект е бил на разположение пред математиците през последните 60 години, той е разглеждан като спомагателен за решаване на други задачи. Подобна е била и ситуацията с поасоновата геометрия през 70-те години на миналия век – дотогава, докато на няколко математици не им се удава да поставят фундамента на поасоновата геометрия. Този фундамент е набор от базови теореми, които разкриват богатството на структури и демонстрират потенциала за нейното изучаване.

Един от тези учени е Алън Уайнстайн, който доказва така наречената теорема за разделянето и полага основите на линеаризацията – и двете математически идеи се превърнаха в цели направления.

„В новите разработки успяхме да постигнем подобни по дълбочина резултати – теорема за разделяне за операторите на Нийенхейс, както да формулираме и в някои случаи – да решим проблема за линеаризацията. В тези разработки демонстрирахме дълбоки връзки с другите области на математиката и математическата физика“. – казва още Коняев.

Изследването е проведено от учени в Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“, Университета Лафбъроу (Англия) и Йенския университет (Германия).

ПРЕМИЕРА НА КНИГА

В началото на 2019 г. от печат излезе книгата на проф. д.б.н. Евгения Нешова Иванова, посветена на българската медоносна пчела.

Зов за спасяването на Apis mellifera, книгата е насочена към младите хора, изкушени от научно развитие, изследователите на Apis mellifera в България, българските пчелари и всички, които се интересуват от света на познанието и науката.

Пълният текст на книгата, излязла със знака на Пловдивското университетско издателство, е наличен на специализираната страница на Биологическия факултет и е достъпен за всички, които биха искали да се запознаят с него.

Книгата ще бъде представена на 20.05. 2019 г. от 17 ч. в 15. аудитория на Биологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ от доц. д-р Русалена Пенджекова-Христева и проф. д-р Теодора А. Стайкова.

Австрийски спортен деятел бе удостоен с почетното звание „професор емеритус“

Тържествената церемония по удостояването на д-р Оливер Кьониг с почетното звание „професор емеритус“ се състоя на 7 май 2019 г. в зала „Компас“. То се присъжда по предложение на катедра „Теория и методика на физическото възпитание и спорта“ и с решение на Академичния съвет на Пловдивския университет от 25 март 2019 г. Почетният диплом и плакет бяха връчени от ректора проф. д-р Запрян Козлуджов, който отбеляза дългогодишното сътрудничество с Оливер Кьониг и приноса му в организирането на магистърски програми по източни бойни изкуства. Новоизбраният професор емеритус бе представен пред аудиторията от проф. д.п.н. Веселин Маргаритов – ръководител на Катедрата и функционален декан по спорт и социална дейност.

От ляво надясно: проф. д-р Запрян Козлуджов, д-р Оливер Кьониг и проф. д.п.н. Веселин Маргаритов

Д-р Кьониг благодари за оказаната висока чест на ръководството на Пловдивския университет в лицето на ректора проф. Козлуджов и проф. Маргаритов, като отбеляза, че получаването на това престижно звание е кулминация в неговата кариера.

В зала „Компас“ присъства и главният инструктор за България и официален представител на ЕВТО Станислав Багалев, който е майстор по винг тчун, сифу (учител) по винг тчун, V майсторска степен. Тренирал е карате, бокс, айкидо, шаолин, ескрима, неколкократен шампион по тайдзи, сребърен медалист от армейското състезание през 1997 г. и треньор на отбора на Втора армия, главен треньор и съдия по винг чун на Българската федерация по УШУ, магистър по българска филология (възпитаник е на Пловдивския университет) и магистър по бойни изкуства към НСА.

В България ЕВТО създава свое представителство през 1996 година, след официалното посещение на нейното ръководство в Пловдивския университет, където се организира среща, открита лекция и демонстрация пред студенти и тренiращи бойни изкуства. Съорганизатори са и студентите от специалността „Китайски бойни изкуства“ към Свободния факултет с треньор Станислав Багалев. Тогава се сформира университетски клуб по винг тчун, ръководен от проф. Огнян Сапарев и проф. Веселин Маргаритов, а инструктор става Станислав Багалев.

Основател на Европейската винг тчун организация е германецът – грандмайстор Кийт Керншпехт, X степен, професор, доктор на педагогическите науки, който е учил при грандмайстор Льон Тинг, ученик на известния майстор Ип Ман.

ЕВТО се занимава с превенция на насилието сред децата в училище, организира специализирано обучение за деца, за тийнейджъри и подрастващи. Разработени са специални програми, които да разиграват роли и ситуации, в които децата да помагат на другите изпаднали в беда, да реагират адекватно на словесно и физическо посегателство и насилие.

Има групи за мъже и жени, където е разработена методика на светкавичната защита – BlitzDefence,

На стр. 7

ОЛИВЕР КЬОНИГ

е роден през 1966 г. във Форарлберг, най-западната част на Австрия, където на 13 години прави първите си стъпки в практикуване на бойни изкуства с шотокан карате. На 16 години започва да се занимава с винг чун в Брегенц, а през 1984 г. открива първата си собствена школа в рамките на Европейската винг чун организация (ЕВТО), която тогава е в процес на изграждане и е допустимо да се преподава дори с ниски ученически степени.

През 1986 г. се дипломира в Техническото училище с профил „Управление на предприятие“. Същата година започва интензивно обучение в тогавашната централа на ЕВТО, намираща се в замъка „Лангенцел“ до Хайделберг, където е в пряк контакт със своя сифу – грандмайстор Кийт Керншпехт. През 1988 г. се премества във Виена, където открива школа и представлява ЕВТО. Назначен е за национален треньор на Австрия, а след това – на Чехия и Словакия.

От 1996 г. осъществява различни пътувания до Хонконг и Китай за изучаване на корените на винг чун. Кьониг преподава в екип под ръководството на грандмайстор Льон Тинг в Лоуди, Китай, една от най-големите школи по кунгфу в страната. Представлява ЕВТО при демонстрации и преподава на международни форуми и в университети в България, Англия и др.

През 1996 г. се осъществява и първият контакт с Пловдивския университет – тогава под ръководството на проф. д-р Огнян Сапарев. Като член на делегация на ЕВТО под ръководството на г-н Кийт Керншпехт той демонстрира винг чун и ескрима в ПУ. Кьониг е почетен член на Съвета по бойни изкуства на университета.

От 2008 г. е избран за член на ръководния екип на ЕВТО. Същата година получава бакалавърска степен по спортна педагогика в Пловдивския университет – специалност „Спортна педагогика по бойно изкуство винг чун“. След това получава магистърска степен по спортна педагогика и започва работа по дисертация на тема „Психофизическа подготовка в обучението по винг чун“, която защитава през 2011 г. в Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. През 2012 г. д-р Кьониг заедно с проф. д-р Керншпехт са назначени като „акредитирани преподаватели“ в Университета Бъкстон/Дерби и до 2015 г. отговаря за координацията и управлението на бакалавърската програма по бойни изкуства, осъществена съвместно между този английски университет и ЕВТО. От 2012 г. преподава и в Пловдивския университет.

Оливер Кьониг притежава различни степени по няколко бойни изкуства: V майсторска степен по ескрима, защитена при грандмайстор Бил Нюман; IX степен по винг чун – номиниран е като един от четиримата грандмайстори на ЕВТО от грандмайстор Кийт Керншпехт; VI дан по киокушин многобой и III дан по киокушин карате при проф. Джон Блъминг; II дан по айкидо (такемусо айкидо); IV дан по шотокан карате; бил е частен ученик на Гокор Чивичан, легенда на граплинг (САЩ), школата на Джийн Лебел. През 2017 г. създава възложения му от грандмайстор проф. Кийт Керншпехт в рамките на ЕВТО сектор „Бой в партер и самозащита на земята“.

Пловдивският университет стана част от международна образователна акция

Анастасия КЕХАЙОВА

На 13 април 2019 г. от 14 часа в 11. аудитория на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе международната образователна акция, посветена на руския език: „Тотальный диктант“, с основен организатор фонд „Тотальный диктант“ (Новосибирск) и локален партньор – Центъра за руски език и култура на Пловдивския университет.

За шестнадесета поредна година проектът „Тотальный диктант“ протече едновременно по целия свят под формата на диктовка на текст на руски език. По предварително зададени от организаторите критерии работите провери експертна комисия – преподавателите от Катедрата по руска филология в Пловдивския университет гл. ас. д-р Милена Стойкова и ас. Владислава Иванова. Гост диктуващ на „Тотальный диктант“ бе председателят на Руския клуб „Отечество“ в гр. Пловдив – Олга Атанасова, а сред 30-те участници в събитието имаше представители на различни поколения – деца, средношколци, студенти, преподаватели и приятели на руския език.

Ежегодно в акцията се включват всички желаещи, независимо от възраст, пол, националност, образование, професия, семейно положение, вероизповедание или политически възгледи. Проектът има за цел да обедини всички, които вече умеят или искат да се научат да пишат и говорят на руски език.

Авторът на тазгодишния текст на диктовката бе руският писател, литературовед и критик Павел Басински, който пренесе участниците в „Тотальный диктант“ в света на Пушкин, Гогол, Горки и Толстой.

Първото издание на „Тотальный диктант“ се провежда още през 2004 г. от студентите на хуманитарния факултет на Новосибирския държавен университет. До 2008 г. диктуващите са преподаватели в университета. За 15-годишното си съществуване акцията придобива световен мащаб, като през 2018 г. събитието обхваща 76 страни, 227 хиляди души в 1021 града. През 2019 г. акцията се провежда с подкрепата на грант от президента на Руската федерация. По-подробно за проекта може да прочетете на: ***totaldict.ru.***

Австрийски спортен деятел бе удостоен...

От стр. 6

която дава възможност за изключително кратко време да се преподаде и научи реакция в стресова ситуация. Преподава се бойното изкуство винг тчун, което е традиционна китайска система на повече от 300 години, произлязла от манастира „Шаолин“. Изкуството се е разпространило от Китай в Хонконг, оттам в Англия и Европа.

Водят се курсове, а някои от инструкторите са военни и полицаи с високи длъжности, които преподават специализирани средства за атака и самоотбрана на специалните части на полицията и на армията на Германия, Австрия, Италия, Испания, провеждани са и няколко обучения на българските специални части.

ЕВТО провежда и обучение в програмите по спорт и педагогика в Университета в Дерби, Англия, както и в Пловдивския университет, където са проведени четири бакалавърски програми, две магистърски програми и са защитени четири докторски дисертации.

ЕВТО има ясна структура и организирана мрежа от над 1500 школи в цяла Европа.

Университетската библиотека дари книги на инициативата „Библиотека за пациента“

Елиана ЙОВАНОВИЧ

Университетската библиотека при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ дари значително количество книги, за да бъде създадена най-новата пловдивска публична библиотека. Тя е разположена на 11-ия етаж в УМБАЛ „Пловдив“ АД, в Отделението по ушно-носно-гърлени болести. Основатели са д-р Асен Асенов, началник на УНГ отделението, и д-р Божидар Митев.

Това е поредна благотворителна инициатива от страна на Централната университетска библиотека на Пловдивския университет и нейния директор – г-жа Милка Янкова. Идеята за новата библиотека е на д-р Божидар Митев, специалист по УНГ болести в УМБАЛ „Пловдив“ АД, магистър по обществено здраве и здравен мениджмънт, както и асистент в Катедрата по УНГ болести към Медицинския университет – Пловдив. Според д-р Митев отделение, което се стреми към високи успехи и постижения, трябва да има и собствена библиотека, насочена към пациентите. И те, освен да получават съвременна медицинска помощ, да почувстват комфорта на дома чрез уюта на домашната библиотека. В случая тя е факт от инициативата с мото „Библиотека за пациента“.

Книгите са разположени на нови стелажи, дарени от болницата със съдействието на д-р Аргир Аргиров, изпълнителен директор на УМБАЛ „Пловдив“ АД. Д-р Аргиров безрезервно възприема предложението за създаването на тази библиотека за пациентите.

С „Библиотека за пациента“ идеята е да начертаем усмивки по лицата на нашите пациенти. Искаме книгите да носят посланието на добротата, съпричастността и благодарността. Най-искрени и сърдечни благодарности към хората, които застанаха зад каузата, сподели д-р Божидар Митев.

Дарените от Централната университетска библиотека книги са подредени по раздели. Налични са издания в категориите „Детска и юношеска литература“ и „Художествена литература“, включително и на руски език. Библиотеката разполага също с научнопопулярни списания.

Фондът от книги и периодика ще бъде попълван с нови издания и периодичен печат.

140 години от създаването на Търновската конституция

Доц. д-р Христо ПАУНОВ

Съвременният български конституционализъм има дълбоки и здрави устои, положени още в епохата на националното Възраждане. На 16 април 1879 г. представителите на българския народ, събрани в старата българска столица Търново, приемат Конституцията на Българското княжество, станала известна като Търновската конституция. Тя е първият български основен закон, възродил България за нов политически живот, проправил пътя ѝ към модерната европейска държавност.

В началото на 1879 г. токущо освободена България прави първите си стъпки като автономна държава. И най-важната от тези стъпки е свикването на Учредително събрание, което да приеме основен закон на страната. То е свикано в Търново на 10 февруари 1879 г. от руския комисар в България княз Александър Дондуков-Корсаков.

В Учредителното събрание – дали по избор или според длъжността, влиза елитът на тогавашната българска нация. Депутатите представляват всички вероизповедания в тогавашна България, от всички райони и области, в които има българско население, включително и извън границите на възобновената държава, както и всички основни съсловия на обществото. Сред тях преобладават представителите на интелигенцията – учители, лекари, адвокати, публицисти. Повече от половината от народните представители към момента на учредяването на събранието заемат постове в администрацията на Временното руско управление. В Учредителното събрание има две неголеми идеологически ядра – консерватори и либерали, а много от депутатите все още не са направили своя избор. Личната убедителност и ораторското майсторство на представителите на двете крила са решаващи за това чий дух и възгледи ще надделеят в крайния документ.

За председател на Учредителното събрание единодушно е избран бившият Български екзарх и митрополит на Видин Антим I, а за подпредседатели – Петко Каравелов и Тодор Икономов. Антим I е една от най-уважаваните фигури в българското общество. Учил в найреномираните школи в Османската империя и Москва, той участва в борбата за църковна независимост и в Църковно-народния събор от 1871 г. Активно подпомага освободителното движение. След Априлското въстание прави всичко възможно, за да разкаже на Европа за съдбата на българите, заради което е пратен на заточение в Мала Азия.

Добре известно е, че Берлинският конгрес, който разпокъсва територията на Санстефанска България, оставя голяма част от българите под владичеството на Османската империя. Този факт доминира дебатите в началото на работата на Учредителното събрание, като в тях участват и представители на Южна България, Македония, Одринска Тракия, които по силата на Берлинския конгрес са извън границите на Княжеството. Дебатите около необходимостта от обединение на всички български територии продължават през голяма част от мандата на събранието. Същинската работа по изработването на основния закон започва едва през месец март.

Идеята за съобразяването на текста на основния закон с последните постижения на европейската конституционна доктрина и практика е отразена в проекта за българска конституция и съпътства неговото изработване по време на трите основни фази, през които преминава: от проект за Органически устав за държавното устройство на Българското княжество, през промените, които претърпява при прегледа в Петербург, до окончателното му приемане като Конституция от Учредителното събрание в Търново.

Инициативата за изработването на проекта за Органически устав за държавното устройство на княжеството принадлежи на Временното руско управление в България. Първоначалният вариант на текста е изработен през есента на 1878 г. от Сергей Лукиянов, който е специалист по правните въпроси при Съвета на управлението начело с княз Дондуков-Корсаков. Проектът има за образци Сръбската конституция от 1869 г., Румънската конституция от 1866 г. и Белгийската конституция от 1831 г. През ноември 1878 г. проектът е изпратен в Русия за обсъждане и редактиране от правителството, като е прегледан лично и от император Александър II. Работата по проекта продължава почти до края на годината. На 27 декември 1878 г. изготвеният текст е върнат в България. Под ръководството на проф. Марин Дринов, ръководител на отдел във Временното руско управление, проектът за Органически устав е преведен на български език и така той става достояние на българската общественост. По решение на народните представители в Учредителното събрание той става основа, върху която да се изработва окончателният текст на Търновската конституция.

Учредителното събрание избира комисия, която да разгледа проекта и да изготви доклад по съдържащите се в него основни положения. Докладът е внесен в пленарната зала на 21 март 1879 г., обемът му е 10 страници, а в структурно отношение съдържа обща и специална част. В него се изтъкват четирите основни начала, които трябва да съдържа основният закон: свободата, равенството пред закона, самоопределянето и сигурността. Върху тези четири начала авторите на доклада предлагат Учредителното събрание да изгради бъдещия основен закон. Докладът е с консервативен характер – някои от предложенията в него се приемат, други обаче се отхвърлят с мнозинство.

Заслужаващ за отбелязване е фактът, че руският проект избягва термина „конституция“ и си служи с термина „органически устав“. По онова време „органически устав“ има в организирането на новообразувани държави след разпадането на Османската империя. Самият термин по своята същност съдържа в себе си разбирането за непълен суверенитет – държава, която има органически устав, се намира под върховенството на Великите сили. Предложението за замяна на „органически устов“ с „конституция“ е направено от народния представител Драган Цанков, като то среща широк прием и е прието от Учредителното събрание. Изобщо цялото обсъждане на проекта преминава в дебати и решаващи дискусии.

На 16 април 1879 г. Учредителното събрание окончателно приема Търновската конституция. Така от един умерено консервативен проектоустав се ражда една от най-демократичните за времето си конституции – характеристика, която нееднократно е споделяна в правната и историческата литература. Спокойно може да се каже, че Търновската конституция е вдъхновяващ израз на идеите на модерната епоха, на патоса и идеалите на Европа и Просвещението.

Първата българска конституция установява демократичните начала на обществено-политическия живот, устояли на изпитанията на времето и еднакво валидни и необходими и днес:

– народно представителство при всеобщо избирателно право;

– политически плурализъм и свобода на сдружаването;

– разделение на властите;

– парламентарен контрол и министерска отговорност;

– децентрализация в общинското управление;

– свобода на печата, мисълта и словото.

Търновската конституция прокламира принципи, които залягат в основата на всички демократично устроени държави и които са важни за всяко свободно гражданско общество.

На стр. 9

Фотоизложба, посветена на нематериалното културно наследство на ромската общност в „Столипиново“

Катедра „Етнология“ на Философско-историческия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ представи на 22 април изложба на фотографа Айдън Четинбостаноглу от Измир, Турция, под наслов „Столипиново“ – всеки има история“ ('Stolipinovo - everyone has a story').

Фотоекспозицията, разположена на четвъртия етаж в сградата на факултета на ул. „Костаки Пеев“ № 21, показва част от нематериалното културно наследство на някои ромски групи в Пловдив. Изложбата бе открита от автора Айдън Четинбостаноглу и от проф. д.н.к. Мария Шнитер. Организирането на изложбата е в рамките на проект по Националната научна програма „Културно-историческо наследство, национална памет и обществено развитие“, финансирана от МОН.

„Работата ми обикновено е дългосрочен проект, който се състои от културни и човешки права. Изследването на ромската култура е едно от тях. Проучването, което започнах през 1999 г., продължава в различни балкански страни“, сподели самият Айдън Четинбостаноглу. Той е роден през 1954 г. в Измир, Турция. През 70-те години на миналия век с фотоапарат, взет назаем, прави първата си снимка. След като показва свои фотографии на учителя си по рисуване, преподавателят му предлага да подготви изложба. Така през 1973 г. с негова помощ открива и първата си фотоизложба.

Четинбостаноглу завършва Факултета по политически науки към Университета в Анкара през 1978 г. От 1970 г. насам снима културните, историческите и природните богатства на Турция и света. Споделя фотографските си умения в 37 лични и 28 смесени изложби в страната и извън нея. Негови фотографии са публикувани в множество печатни издания, подготвени са и няколко документални филма за неговата кариера.

От 1975 г. печели награди във и извън Турция. Сред международните му призове от последните години е голямата награда на конкурса за фотография *Learning for life, Working to grow*, организиран от Музея на фотографията в Солун през февруари 2014 г. Получава 5 награди в различни категории във фотоконкурсите „Човешки фотонагради“, организирани от ЮНЕСКО в Китай през 2013 и 2015 г.

През 2013, 2014 и 2016 г. в книгата *The Other Hundred*, изготвена в световен мащаб от *Global Institute For Tomorrow* в Хонконг, Китай, три социокултурни изследвания на Айдън Четинбостаноглу са включени в първите 100. Печатният фотоалбум на Айдън Четинбостаноглу *An Endless Journey, 1972 – 2016* е представен за продажба в различни страни по света. През 2015 г. той е удостоен с наградата *Allard*, присъдена от University of British Columbia в Канада, за фотографи, работещи в областта на човешките права.

Промоции… Промоции…

В средата на април 2019 г. се проведоха промоциите и в останалите три факултета на Пловдивския университет – Биологическия, Педагогическия и Физико-технологичния факултет. Подбрали сме някои моменти от тържествените церемонии по връчването на дипломите на абсолвентите от випуск 2018.

Педагогически факултет

Биологически факултет

Физико-технологичен факултет

140 години от създаването на Търновската конституция

От стр. 8

Чрез провъзгласените от нея класически конституционни принципи, чиято непреходност времето доказва, са положени основите на модерната парламентарнодемократична система на управление в страната.

Търновската конституция въвежда два вида народно представителство – Обикновено и Велико народно събрание.

Обикновеното народно събрание е единственият законодателен орган на страната, който поделя законодателната инициатива с държавния глава. То обсъжда, приема, изменя и допълва законите, по които се управлява страната. Парламентът има и широки финансови правомощия. Той приема бюджета на държавата, взема решения за въвеждане, увеличаване, намаляване, опрощаване и разпределяне на данъците, утвърждава чуждите заеми, сключени от правителството, и осъществява общия финансов контрол чрез Върховната сметна палата. Народните представители имат възможност да контролират изпълнителната власт чрез въпроси и писмени запитвания, на които министрите са задължени да отговарят, а също и чрез анкетни комисии. Обикновеното народно събрание се свиква на заседания с указ на държавния глава и има една сесия всяка година между 15 октомври и 15 декември. При нужда сесията може да бъде удължена, а при изключителни случаи се свиква извънредна сесия. Държавният глава има право да разпуска Обикновеното народно събрание по своя преценка и да насрочва нови парламентарни избори.

Великото народно събрание се свиква от изпълнителната власт при решаване на точно определени и извънредно важни за държавата случаи. То има право да изменя и допълва конституцията, да прави промени в територията на страната, да избира нов държавен глава или да приема клетвата за вярност към конституцията от новия монарх.

През своето 68-годишно съществуване Търновската конституция е променяна два пъти: през 1893 г. – при управлението на Стефан Стамболов, и през 1911 г. – при правителството на Александър Малинов и това на Иван Евст. Гешов.

Търновската конституция и днес, 140 години след своето създаване, заема заслуженото си място сред най-демократичните конституции, които европейската конституционна теория и практика познават. Тя полага началото на европеизацията на българската държава.

„УЧИХ СЕ НЕ ДА СЪМ УЧЕН, А ДА БЪДА УЧИТЕЛ“

160 години от рождението на акад. Александър Теодоров-Балан (1859 – 1959)

На 24 април 2019 г. Лингвистичният клуб „Проф. Борис Симеонов“ организира вечер, посветена на 160-годишнината от рождението на бележития български учен акад. Александър Теодоров-Балан.

Александър Теодоров-Балан е роден на 27 октомври 1859 г. в с. Кубей, Бесарабия, в семейството на преселници от Сливенско. Учи в родното си село и в гр. Комрат. Завършва гимназия в Болград, в едно от най-добрите средни училища по онова време. През 1878 г. пристига в България, а през 1879 г. започва да следва славянска филология в Пражкия университет. Там негови преподаватели са Мартин Хатала и Ян Гебауер. Последната година от следването си прекарва в Лайпциг, където слуша лекции на известните учени Август Лескин и Карл Бругман. Първите му публикации датират от студентските му години. През 1884 г. защитава в Прага докторска дисертация на тема *За звука Ь в новобългарския език*. Още преди дипломирането си е избран за член на Българското книжовно дружество (по-късно – БАН).

Акад. Александър Теодоров-Балан

При откриването на Софийския университет той е избран за редовен преподавател, а през 1889 г. – и за пръв ректор на висшето училище. Чете лекции по множество дисциплини, свързани с езикознанието и литературата. Ръководи катедрата по български и славянски литератури до 1934 г. В останалите 25 години от живота си продължава да работи с нестихващ ентусиазъм. Умира в София през 1959 г., няколко месеца преди да навърши сто години, но след като на 27 октомври 1958 г. е отпразнувал стотния си рожден ден (смятал е за първи рожден ден деня на раждането си). Доктор по философия на Пражкия университет от 1884 г., три пъти ректор на Софийския университет (1888, 1897 и 1903 г.).

Интересен факт е, че Балан е един от създателите на българското туристическо движение, дългогодишен председател на Българското туристическо дружество и редактор на сп. „Български турист“.

Александър Теодоров-Балан не е водил аскетичен живот, отдаден само на науката. „В Пловдив се запреде нишката на моето задомяване“ – свидетелства той в автобиографичната си „Книга за мене си“. Балан се жени за французойката Юлия Гресо, учителка по френски език. Те имат седем деца, но няколко от тях са починали в ранна възраст. Известни са трима синове на Гресо и Балан. Проф. Милко Балан е лекар рентгенолог. Владимир Балан е един от пионерите на бойната авиация в България, завършил авиоинженерство във Виена, представител на „Луфтханза“ за България. Изчезва безследно малко след 9.IX.1944 г. Неговата книга „Спомени летятъ…“ съдържа автентично описание на бойните действия на българската авиация по време на Първата световна война. Станислав Балан е български юрист и дипломат, личен секретар на цар Борис III. След 9.IX.1944 г. е осъден от Народния съд на доживотен затвор като поддръжник на царския режим, но благодарение на застъпничеството на акад. Балан е помилван. До края на живота си Станислав Балан е личен секретар на баща си.

„Учих се не да съм учен, а да бъда учител. Пръсках светлина не отгоре надолу, а между слушатели и читатели и водех към светлина от долу нагоре“ – споделя Балан.

Ал. Теодоров-Балан внимателно следи развитието на европейската лингвистика и се стреми да овладее новите ѝ научни постижения. Той има способността творчески да възприема съвременните лингвистични идеи и на тяхната основа развива собствените си възгледи за езика. Балан е първият български езиковед с европейска лингвистична култура. Името му заслужава да бъде поставено наред с имената на най-видните представители на европейското езикознание от края на XIX и първите три-четири десетилетия на XX в.

Акад. Балан е един от малкото учени, които са работили с успех както в езикознанието, така и в литературната история. В своята книга „Българска литература“ (1896) той дава първото научно изложение на литературното ни развитие от времето на Кирил и Методий до края на XIX в. На литературни въпроси са посветени около 200 негови труда. По-малки трудове на учения анализират творчеството на много възрожденски и следосвобожденски писатели.

Пионерска същност има и диалектоложкото дело на Балан. Значителен е приносът на учения в областта на българската библиография.

Но безспорно най-любима научна област на акад. Балан е езикознанието, а най-любим предмет на размислите, изследванията и грижите му – българският език. Ученият е получил езиковедската си подготовка в духа на младограматическата школа – най-значителната лингвистична школа през втората половина на XIX и началото на XX в. За разлика от много други младограматици обаче, при които преобладават историческите проучвания, той насочва вниманието си най-вече към съвременния български език, грижи се за неговото устройство и развитие. Разграничава понятията език и реч. Подчертава обществения и естетическия фактор в живота на езика. Тези положения го сродяват и с други течения в европейското езикознание.

На езиковедски и езикови въпроси акад. Балан е посветил над 300 труда, най-големите от които са „Българска граматика“, литографско издание на чешки език (Прага, 1880), „Български език“, учебник (кн. I, 1899, кн. II, 1900), „Българска граматика“, учебник (1899), „Ръководство за изучаване на старобългарски език в средните училища“ (1891), „Българска граматика, ч. I, Звукословие“ (1930), „Нова българска граматика“ (1940), „Нова българска граматика за всякого“ в три свитъка (1954, 1955, 1958). Характерни за неговата научна дейност са и няколко големи полемически труда: „Разногласни становища за българската граматика“ (1935), „Състояние на българската граматика“ (1947), „Българско склонение“ (1954), „Граматични разногласия“ (1954) и др.

Ученият набляга на дълбоката и постоянна връзка между народните говори и книжовния език, който според него трябва да се строи и да се употребява „в жива връзка с езика на целия народ“. Смята, че на основата на народните говори книжовният език запазва и развива своята народностна и национална самобитност.

Акад. Балан пръв обяснява термина езикова култура и определя неговото съдържание. Важни са грижите на учения за хубостта на българския език, на която той е посветил редица статии. Той има предвид хубост в звученето на езика, обусловена както от особеностите на неговата звукова система, така и от умението да се говори благозвучно.

На стр. 11

Представен беше четвъртият том от поредицата „Дипломатическа енциклопедия“, който разглежда международните отношения в исторически план

На 9 април 2019 година в 6. аудитория беше представен четвъртият том на „Дипломатическа енциклопедия“. Тя е дело на авторски колектив и излиза със знака на Университетското издателство „Паисий Хилендарски“. Срещата беше открита от директора на Университетската библиотека г-жа Милка Янкова, която изказа възхищението си от съдържанието на сборника. Изданието беше представено от проф. д-р Иво Христов и от представители на авторския колектив – отговорния редактор д-р Галин Дурев и д-р Кръстю Гергинов, които отговориха на множество въпроси.

Изданието, което е под редакцията на Любен Гоцев, включва текстове и на проф. д-р Александър Янков, проф. д-р Андрей Пантев, проф. д-р Евгени Александров, проф. д-р Румен Ралчев, д-р Валентин Златев, Киряк Цонев, д-р Димитър Романов. Отбелязана беше и заслугата на екипа на Университетското издателство „Паисий Хилендарски“ за полиграфическото оформление на енциклопедията.

Четвъртият том, който е и последен в поредицата, е посветен на историята на международните отношения и включва политически портрети, династии, полезни изрази и мисли, тестове за дипломати.

Ето какво се казва в анотацията на книгата: „Личностите са двигателите на човешката история. Без някои техни действия тя би имала съвършено различен ход. Без някои техни прояви тя не би била толкова величава. Едни са оставили трайна следа, пример за поколенията, а други са записали с кръв имената си, превръщайки се в символ на човешкото отрицание и омраза. Между всички тях обаче има нещо общо – те са

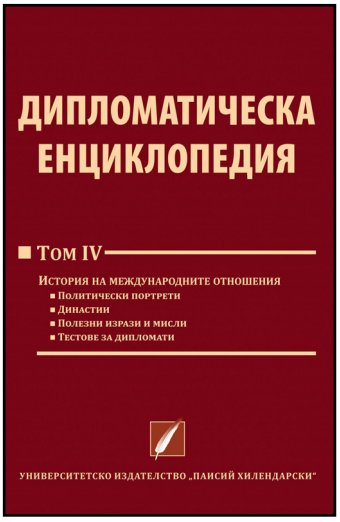

творци на историята, добра или лоша, възхвалявана или заклеймявана. Четвъртият том на енциклопедията съдържа над 1200 политически портрета – от създателя на първата „световна“ империя Саргон I до Путин, Тръмп, Меркел, настоящия български министър-председател и държавния ни глава. Сериозен принос е включването на биографични данни за сравнително по-малко познати дейци от Африка, Азия и Южна Америка. В този том е включена и информация за над 200 династии, управлявали, а някои от тях – и все още управляващи голяма част от света. Читателят ще открие и крилати мисли и фрази, достигнали до нас през вековете. Настоящият том съдържа и специално подбрани тестове, чрез които могат да бъдат проверени знания по теми от всички томове на *Дипломатическата енциклопедия*. Изданието е предназначено да подпомага дейността на българските дипломатически агенти и на политическите дейци. То би представлявало интерес и за читателите, които са изкушени в темата“.

„Учих се не да съм учен, а да бъда учител“...

От стр. 10

От 1888 г. до отечественофронтовската реформа от 1945 г. Балан активно и всеотдайно участва в борбата за устройство на българския правопис. Ученият смята, че хармонията между писмо и изговор е съществена цел на правописната система. На акад. Балан дължим утвърждаването на правилото за членуване на имената от мъжки род като граматична норма.

Забележително е, че Александър Теодоров-Балан е изпълнил цели осем десетилетия с богата и разнообразна научна дейност. До последните си дни е продължавал да пише по въпросите на българския език. Л. Андрейчин свидетелства: „Неочакваната вест за смъртта на акад. А. Т.-Балан […] изпълни с дълбока и искрена скръб не само всички работници на българското езикознание, но и всички любители на българския език и радетели за езикова чистота, богатство и хубост“.

Името на Балан се свързва най-вече с пуризма. Ученият не само заема готови думи от народната реч, но изпъква и като находчив и изкусен строител, чието словесно творчество се гради върху основно познаване на словообразувателните закони на българския език. Плод на авторовото словотворчество са няколко десетки думи, възприети днес в нашия книжовен език: *верски, възглед, гледище, дейност, заплаха, излет, изтъкна, летовище, общувам, предимство, предходен, поява, становище, съответен, творба, украса, усет, хижа* и др. От него са построени и словосъчетания като *въз основа на..., влияние върху…, съгласно с…, тъй че...* Ученият заявява: „През време от десетина години аз прозрях своите крайности и полека се отрекох от тях; ала не се отрекох от своето становище, изработих въз него свои лични език и слог“.

Неговите словотворчески опити в областта на езиковедската ни терминология определено имат приносен характер. Балан ни показва практически как трябва да се изгражда цялостно, стройно и последователно терминологичната система в дадена област. Може да не си служим с тази терминология, но трябва да признаем, че тя е плод на сериозни творчески усилия и голямо майсторство.

Словопроизводството на Балан е преценявано неоснователно години наред от много негови съвременници само като престараване или проява на краен пуризъм и по тази причина – осъждано и осмивано. Балан обявява война на стотиците излишни чуждици и предлага на тяхно място „своици“, „стъкмени“ по словообразувателните закони на родния език. При това той показва тънък усет за езика и стои на здрави научни позиции.

По думите на Л. Андрейчин в словесното творчество на акад. Балан се съдържат „оригинални и хубави сами по себе си“ думи. Ако те „не са били приети в книжовния ни език, това не се дължи на някаква чудатост, с каквато се отличават напр. голям брой от думите на Ив. Богоров, а поради това, че в много случаи те се противопоставят на широко възприети вече в практиката културни думи…“. Това е доказателство, че езикът се развива по свои закони. Примерът на Ал. Теодоров-Балан трябва да ни вдъхновява да се стремим на свой ред да съхраняваме самобитността, богатството и хубостта на родния език.

Докт. Радостина Колева,
Лингвистичен клуб „Проф. Борис Симеонов“

Тържествено бяха връчени наградите на победителите в конкурса за юридическо есе

Приключи конкурсът за юридическо есе, организиран от Международната асоциация на студентите по право ЕЛСА – Пловдив, Юридическия факултет на Пловдивския университет и Апелативния съд – Пловдив. Участниците имаха възможност да изберат една от трите теми: „Правото е изкуство на доброто и справедливото", „Не тежестта на наказанието превъзпитава престъпника, а неговата неизбежност" и „Когато общественият натиск/медиите влязат в залата, правото излиза". Наградите бяха връчени тържествено в Зала № 1 на Пловдивския апелативен съд от председателя на съда Магдалина Иванова. Първа награда бе присъдена на Росен Солаков, второкурсник от спец. „Право", за есе на тема „Правото – изкуство на доброто и справедливото". Негови подгласници – съответно на второ и трето място, са Габриела Райнова и Драгослава Кръстева, които бяха избрали темата „Когато общественият натиск/медиите влязат в залата, правото излиза". Предлагаме ви есето, отличено с първа награда.

Участниците в конкурса, членовете на УС на ЕЛСА – Пловдив, председателят на Апелативния съд Магдалина Иванова и доц. Христо Паунов

Правото е изкуството на доброто и справедливото

Росен СОЛАКОВ

Росен Солаков

За правото през вековете са давани различни дефиниции. В тълковния речник можем да открием няколко значения: установени и съблюдавани в едно общество норми за регулиране на отношенията между гражданите и техните обединения, както и науката за тези норми; узаконена свобода на човека да прави нещо или да се ползва от нещо; законно основание, причина; правоспособност. Правото, от една страна, е установено в определен стадий от развитието на обществото законодателство. Законодателство не във формален смисъл, а именно създадените от Народното събрание закони, законодателство в материален смисъл: съвкупността от всички правни норми и бих добавил – правни принципи. От друга стана, правото се схваща като едно правомощие всеки един правен субект да реализира определено поведение. Поведение, разбира се, закрепено в закона. Правото ни дава еднообразен и абстрактен модел на дължимото.

Можем да дадем стотици дефиниции, които ще представляват определение за право. Може би най-класическата от тях е тази на древногръцкия философ Целз. Ius est ars boni et aequi – правото е изкуството на доброто и справедливото, казва той. Тази максима е пренесена и в римското право от Улпиян. С тази максима възникват множество въпроси. На първо място, правото изкуство ли е? Второ, възможно ли е толкова много векове да запази своята актуалност подобна дефиниция? Не са ли твърде много промените в социалната действителност? И може би най-важният от въпросите е дали правото, ако е изкуство, е такова на доброто и справедливото?

Можем ли да наречем правото изкуство? Правото, за разлика от изкуството, не е ли сложено в определени рамки? Това са законите и добрите нрави, моралът. Изкуството може ли да бъде ограничено от рамки? Не се ли намира романтиката на изкуството именно в свободата? В правото подобна свобода няма. Може би това позволява да бъде осъществяван взаимен контрол между органите в държавата, а и от гражданите. Чл. 8 от Конституцията на Република България прогласява принципа на разделение на властите. В противен случай би се стигнало до тирания. Ако правото е изкуство, то това изкуство се изразява в уреждането по такъв начин на обществените отношения, че те да бъдат справедливи – да се отдава всекиму своето. Изкуството не е правото да функционира под определени рамки. Изкуството е създаването на рамките. Те трябва да бъдат сложени така, че да регулират обществените отношения по начин, по който всеки да получава спрямо заслугите си. Именно затова законодателят има изключителна отговорност, когато създава закони. Има отговорността да ги създава по начин, който да бъде добър и справедлив. Изкуство е не само уреждането на отношения по начин, който да води до социална справедливост и равнопоставеност в законите. Изкуство е и тълкуването на така написаните абстрактни текстове. Изкуство е и правораздаването. Както Сократ е казал: „Висшата мъдрост е да различиш доброто и злото".

Правото като изкуство на доброто и справедливото притежава актуалност и днес, защото, първо, не се различават по смисъл думите изкуство, добро и справедливо. Да, социалната действителност се променя постоянно и това е неизбежно предвид и многото изминали векове. Ако тази дефиниция не бъде актуална, то правото би загубило своята идентичност, своята цел и природа. Би се загубил смисълът от него, защото то не е нужно, за да бъде налице несправедливост. Напротив, правото е този механизъм, чрез който тя трябва да не бъде допускана. Максимата е била основен постулат и за римляните. Не е случен фактът, че Улпиян цитира Целз в своите трудове. Фактът, че римското право е актуално и днес и цялата континентална доктрина се базира на него, е важен. Важен е, защото, ако дефиницията не притежаваше актуалност през вековете, то днес нямаше да са ни останали толкова много правни фигури от безспорно гениалното римско право, особено в областта на частното.

Със сигурност, за да съществува правото, то става нужно в даден период от миналото. И въпреки че правото е механизъм за защита на накърнени субективни права, понякога може да се случи тъй, че то да бъде изкривявано в нечий интерес. Това ни води дотам, че „правото е изкуството на доброто и справедливото" се оказва невярно. Правото става изкуството на интересите. Това, разбира се, не трябва да бъде допускано. С тази цел е създаден взаимен контрол на държавните органи и контрол спрямо другите субекти на правото чрез конституционно прогласени принципи и норми. Все пак онези проблеми, които не решава теорията, ще ги реши практиката.

Още Алберт Айнщайн е казал, че всичко, което знаем за реалността, изхожда от опита и завършва с него. В този смисъл аз бих казал, че всичко, което знаем за справедливостта, изхожда от правото, въпреки че справедливост не е правен термин. Тя обаче не би съществувала без правото. Правото е това, което дава справедливостта. Справедливостта е предмет на много теории и дефиниции още от древността. Тя като степен на много и различни мнения се доближава до правото. Още по-интересен става

На стр. 13

За трети път се проведе ученически quiz под надслов „Познаваш ли историята?“

Кристиян ЛЪСКОВ

За трета поредна година ученици от целия град премериха знания в първата по рода си историческа викторина за ученици в Пловдивския университет. Оспорваното състезание премина под традиционния вече надслов „Познаваш ли историята?“. Ученическият quiz се проведе на 2 май 2019 г. в зала „Компас“ – в деня на успението на свети цар Борис I Покръстител. Тазгодишното издание може да се похвали с рекорден брой отбори – цели осем! Всъщност състезанието се превърна в празнично събитие, обединило ученици, учители, университетски преподаватели и студенти. Защита на своето първенство потърсиха миналогодишните победители от СУ „Св. Паисий Хилендарски“, с учител Иванка Вълчева. И на този quiz два бяха отборите на Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ с учител Самуил Шивачев. Толкова бяха и представителите на ПГТ „Асен Златаров“, възпитаници на учителите Красимир Коилов и Илия Добрев. Вече традиционно, участие взеха и ученици от СУ „Св. Патриарх Евтимий“, с учител Елица Михайлова, а своя дебют в състезанието направи отборът на г-жа Веселина Боянова от СУ „Св. Софроний Врачански“. Бодрата смяна на мястото на водещия на това издание на quiz-а бе осъществена в лицето на колегата Теодора Георгиева.

Момент от връчването на наградите

В състав от 5 души в отбор учениците приеха като първо свое правило честната и спортсменска игра. Състезанието протече в няколко кръга, в които се отговаряше на въпроси, съобразени с учебното съдържание по история и цивилизация, изучавано в горните класове. Първият кръг включваше въпроси от типа „вярно или грешно“, докато вторият кръг предложи на отборите въпроси на тестови принцип. Последва оспорван кръг с въпроси от отворен тип. Най-интересни и емоционални се оказаха заключителните два кръга, в първия от които всеки отбор трябваше да разпознае 5 снимки или илюстрации. В последното предизвикателство пред учениците се поставиха коварни загадки с разнообразни описания, които само най-досетливите разпознаха. Викторината достигна своята кулминация, когато пред вълнуващи дузпи се изправиха отборите с равен брой точки, които трябваше да се преборят за едно от призовите места. Така категоричен победител във втория ученически quiz под надслов „Познаваш ли историята?“ станаха за втори път възпитаниците на СУ „Св. Паисий Хилендарски“ – отбор „Уногундури“. На второ място се класира отбор „Царевец“ от ХГ „Св. св. Кирил и Методий“. Драматичното и оспорвано трето място бе заето от представителите на СУ „Св. Патриарх Евтимий“ – отбор „Блицкриг“.

Наградният фонд за призовите места бе близо 200 лева, а всички отбори получиха книги и грамоти за участието си.

Отговорни за изграждащото се като традиция събитие в нашия университет, за емоциите държим преподавателите от катедра „История и археология“, и най-вече доц. д-р Симеон Кацаров, доц. д-р Димитър Димитров и гл. ас. д-р Станислав Боянов. Инициативата бе подкрепена както винаги дейно от членовете на СИАК „Проф. Велизар Велков“.

На финала участници и организатори си пожелаха да се видят отново догодина, когато едни да потърсят реванш, а други да се опитат да затвърдят своята хегемония на полето на знанието.

Организаторите и публиката засвидетелстваха своето признание и уважение пред огромния труд и усърдие на учителите за невероятната подготовка и мотивация на техните възпитаници. Благодарим ви и на добър час!

Правото е изкуството...

От стр. 12

въпросът, когато двете бъдат поместени в едно изречение. Класическа дефиниция за справедливост в правото е, че тя е независимото разследване на истината. Справедливост и истина са две явления, които вървят ръка за ръка при постигане на всяко от тях. Истината е справедливост и справедливостта е в истината. Истината винаги е най-справедлива. Ромен Ролан казва, че само цялата истина може да бъде истина и че взета отделно, е винаги лъжа. Справедливостта е много субективен елемент. Според мен той е по-скоро проекция на съзнанието на човека. Понякога и гледната точка ни води до разлика в това кое е справедливо. Всеки има различни възприятия и общо виждане за справедливостта няма как да бъде налице.

Следвайки логиката на някои зададени вече въпроси, справедливо ли е ограничаването на права, за да бъдат осъществени други такива? Разбира се, отговорът е не. Упражняването на право на определен субект не трябва да нарушава правата на който и да е друг субект. В противен случай е налице злоупотреба с право. Считам, че справедливостта трябва да е преди всичко морален закон, а не правен. Моралът е предпоставката, чрез която правото би осъществило своята задача представително, без принуда. Правото се основава на морала, който трябва да е водещ в нормотворчеството. Друг въпрос е дали винаги е такъв. Когато интересът бъде поставен над морала, то неминуемо би се нарушила целта на поставената задача и това би довело до неправилния резултат и в частност – до несправедливост.

Другият въпрос е относно доброто. Какво всъщност е добро? Добро в морален аспект е това, което е хуманно, има полза за хората и същества, води до правилно развитие и прогрес. В миналото религията е била показател за доброта. Казвам в миналото, защото вече не може да се каже, че религиите носят само добро. Те биват използвани от някои хора и организации като средство за проява на жестокост и нехуманност. Мисля, че не всичко, което е лошо, е добро, но всичко, което не е добро, е лошо. Правото се стреми към доброто. Доброто, както и справедливостта, считам, че е по-скоро субективен елемент, но с обективен резултат. Добротата идва от психиката на човека, тя едва ли би могла да се вмени. Добротата е част от същността на човек. Тези характеристики я правят част от правото, нещо, към което то се стреми.

В заключение бих казал, че правото е изкуство. Правото е изкуството на доброто и справедливото. То е това, което е нужно, за да се постигне справедливост в обществото, а справедливостта се постига тогава, когато се отдава всекиму своето. Изкуството на доброто и справедливото внася ред в обществото, без него би настъпила анархия и светът няма да съществува. Държавата не може да функционира без правото и то не би съществувало без нея. Правото в някаква степен е това, което поддържа световния ред, въпреки че неведнъж то е било потъпквано и са следвали пагубни последици. Стремежът към добро и справедливо води до свобода, води до щастие. Правото е това, което прави писалката по-силна от меча. Това го прави изкуството на доброто и справедливото.

Александър Божинов – бележит и колоритен

Стефан ПАМУКОВ

Спомене ли се името на Александър Божинов, в съзнанието се налага преди всичко образът на виден български интелектуалец с огромна дарба на творец от първата половина на 20. век. Той е художник, карикатурист, поет. Погледнете неговите шаржове и ще се удивите на художествения му талант. Другата страна на Александър Божинов е неговата поезия, която като цяло е ведра, затова и истински изненадва реквиемът му, посветен на самоубилия се Яворов: „Приятелю стари, / тъй никой не знае кого ще сломи / гръмът на съдбата, когато удари“.

Александър Божинов е автор и на редица хумористични творби, които успява да събере и издаде. Това е един друг свят, предаден с удивителна художествена лекота.

Неповторими са и неговите писма. Те поучават и едновременно изумяват с волността да бъдат искрени. Оттук и техният безобиден смях, който предизвикват. Усеща се творческата му сроденост по нагласа и виждане с „Българан“.

От същия този отрязък от време е запазено едно негово неизвестно и непубликувано писмо, изпратено през 1920 г. до „Светите Старци в Светия Синод“ в момент на вътрешно настроение от засилена острота на погледа. Той пише:

„Ваше Високо преосвещенство,

Всеки ден минавам край храма „Алекс. Невски“. Любувам се на неговата архитектурна декорация и заминавам. Понякога влизам и вътре. Оня ден сторих същото. На южната врата видях окачена някаква книжка-известие (а не „обява“) и рекох да я прочета. И знаете ли в какво чудо се намерих? За да се окачи това малко известийце, върху хубавата резбарска врата са заковали тук отвратителни гвоздеи! Върху старинните художествени врати на още неосветения храм, единствен по своята архитектура и величие на Балкана!

И друго. На дръжките на вратите, на хубавите железни дръжки са завити някакви мръсни парцали, за да е меко на оногова, който ще отваря вратите!

Затова ли се събираха грошовете на богомолците да се сгради един художествен храм, за да остане в ръцете на невежеството да го пази?

Свети Старци, заповядайте да извадят гвоздейте и парцалите от божиите врати и издърпайте ушите [на оногова], който ги е сложил.

Целувам Светите Ви десници.
Най-недостойният от стадото Ви
*Александър Божинов“**

Снимка на Александър Божинов с негов автограф (От оригинала)

И този интелектуалец с огромната дарба на творец, създател на съвременната българска карикатура, академик, след 9 септември 1944 г. изпада в немилост. Когато отношението към него неочаквано се променя, той е обсипан с почести за големите си заслуги към културната ни история.

Необяснима ирония на съдбата!

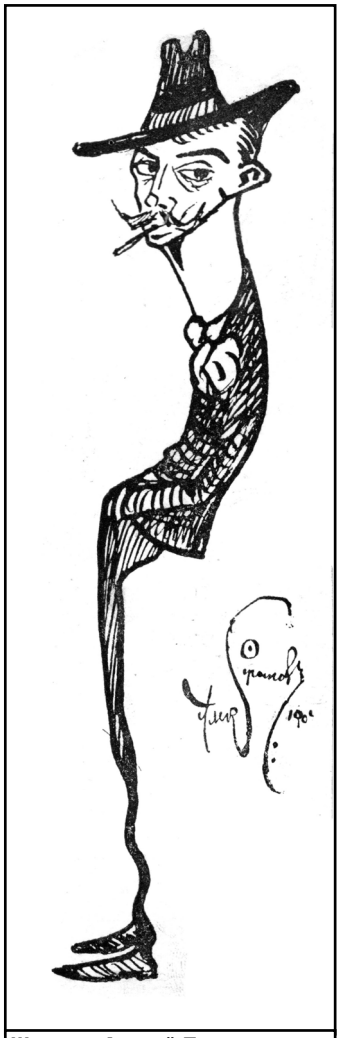

Шарж на Андрей Протич, направен от Александър Божинов през 1905 година (От оригинала)

* Писмото на Александър Божинов се печата по препис, направен от дъщерята на Елин Пелин Елка.

Преводна поезия от Кабинета на младия преводач неоелинист

Своята петгодишна дейност отбелязват подобаващо запалените по художествения превод студенти, членове на Кабинета на младия преводач неоелинист. Продължавайки традицията да пресътворява непревеждана на български език съвременна гръцка поезия и проза, като трайно си сътрудничи с авторите, клубът предлага на почитателите на балканската поезия две стихотворения от Стелиос Т. Мафредас.

Гръцкият поет е роден през 1949 г. в гр. Превеза. Завършил е икономика и банково дело.

Освен като автор на няколко стихосбирки и съставител на поетичната антология „Превеза в новогръцката поезия“, Стелиос Мафредас е познат също с литературната си критика в сп. „Пародос“.

Стелиос Т. Мафредас

Сблъсък

Изправена по редовете се разхождаш
и не те е грижа за всички опасности –
кръстосан огън, експлозии чести.

Знай обаче,
думите са остри,
мътят съзнанието,
разкъсват плътта.

Внимавай и вземи повече мерки,
с думи все още те убождам,
не съм оставил оръжията.

По моя начин

С редки думи ти говоря.
Не подхождат
на твойта красота шаблоните.

И ако някои от тях подминаваш,
ядосват се, свеждат глави.
„Ще дойде денят“, шепнат.

Превела от гръцки:
Диляна Митева,
специалност „Балканистика“, 5. курс

През последните години живее и работи в Патра. Преведените под редакцията на ас. Величка Гроздева стихотворения са от стихосбирката „Привилегия на пленничеството“ (изд. „Армос“, 2018 г.).

Шестата научна конференция на тема „Православие – традиции и съвременност“

На 19 и 20 април 2019 г. в 8. аудитория на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе организираната от катедра „Теология“ към Философско-историческия факултет за шеста поредна година докторантска и студентска конференция на тема „Православие – традиции и съвременност“.

В нея взеха участие 32 студенти и докторанти от Пловдивския, Софийския и Великотърновския университет, Българската академия на науките, Техническия университет и от Липецкия държавен технически университет – Русия, които представиха своите проучвания в областите: библейска археология, библеистика, патрология, християнска етика, християнска апологетика, история на Българската православна църква, догматическо богословие, литургика, църковно право, история на религиите и християнско изкуство.

След представянето на докладите в различните секции се проведе разнообразна и богата дискусия, дадоха се ценни пояснения и идеи за творческата работа на участниците, която обогати и присъстващите студенти. От изнесените доклади стана ясно, че участниците проявяват особен интерес към социалната дейност на Църквата в съвременността в нейните различни измерения и аспекти, както и към особеностите на световните междурелигиозни конфликти, но също и към църковното право, грижата за ближния, християнското изкуство и православното богослужение.

Освен публикуването на научните трудове, от значение е също, че се направи обмен между научната информация, сегашните научни изследвания и търсения на участниците, от което се появиха и идеи за съвместна бъдеща публикационна дейност и проекти.

Катедра „Теология“

Проф. Мария Шнитер поздравява участниците в конференцията

IN MEMORIAM

Почина доцент д-р Георги Мекишев (1942 – 2019)

Неотдавна, в деня на Възкресението, почина дългогодишният преподавател в нашия университет доц. д-р Георги Атанасов Мекишев.

Георги Мекишев е роден през 1942 г. в с. Дебър, Пловдивска област. Завършва специалността „Физика“ с втория университетски випуск (1966 г.) и след двегодишно задължително разпределение постъпва като асистент в университета (1968 г.). Започва учебната и изследователската си дейност под ръководството на проф. Тодор Василев.

В продължение на четири десетилетия Г. Мекишев провеждаше учебни занятия по дисциплината „Обща физика“ – семинарни и лабораторни упражнения, както и лекции

по раздела „Електричество и магнетизъм“. Автор е на монография учебник по електрети (2014 г.) и съавтор на сборник от задачи по обща физика (1975, 2000 г.).

Научните изследвания на Г. Мекишев бяха по проблемите на електретните състояния в различни диелектрици. Публикува няколко десетки научни статии, в т.ч. и няколко материала с методическо съдържание, има и няколко авторски свидетелства.

През 1981 г. Г. Мекишев защити дисертация в Ленинградския електротехнически институт, а през 1988 г. се хабилитира.

Доц. д-р Г. Мекишев взе активно участие и в научно-административното ръководство на факултета по физика. Беше негов декан в продължение на десет години (1989 – 1993; 2000 – 2006). Продължително време ръководеше и Катедрата по експериментална физика (1995 – 2003; 2007 – 2009). На тези длъжности се стремеше да продължава традициите на своите предшественици и допринесе за утвърждаването на факултета като авторитетно учебно и научно звено.

Привидно спокоен и уравновесен, доц. Мекишев не беше сред равнодушните и послушните. Проблемите на университета го вълнуваха и той не криеше своето мнение дори когато то не съвпадаше с официалните становища.

Доц. Г. Мекишев предаде знанията си на стотици студенти – това е наследството и богатството, което остави след себе си.

ПОКЛОН!

Проф. д.ф.н.
Никола БАЛАБАНОВ

Проектът SPEAR – насърчаване на половата равнопоставеност в академични и научни организации чрез въвеждане на планове за равни възможности

В най-общ план проектът SPEAR адресира проблемите, свързани с интегриране на принципите за полова равнопоставеност (успоредно с равнопоставеността по всички възможни признаци) в академичните среди и научноизследователските институции. Основните му дейности са насочени към проектиране, планиране, прилагане, наблюдаване и оценка на мерките, които се предприемат в рамките на институциите от гледна точка на половата равнопоставеност (както и на равнопоставеността по други признаци), за да бъдат преодолени неравенствата под каквато и да е форма в научноизследователските организации и висшите учебни заведения не само за академичния и административния персонал, а и по отношение на студентската общност.

Проектът е на обща стойност 3 млн. евро, финансира се по програмата „Хоризонт 2020" на ЕС и в продължение на четири години ще се разработва в сътрудничество с единадесет партньорски организации от девет европейски страни. Пловдивският университет „Паисий Хилендарски" е част от този консорциум, който се координира от Университета на Южна Дания (University of Southern Denmark, SDU).

SPEAR стартира официално на 23 януари 2019 година в Одензе, Дания. На встъпителната среща партньорските организации споделиха, че виждат в този проект още и възможност да споделят добри практики и опит по една изключително важна за съвременното общество тема в контекста на засилено международно сътрудничество и създадена благоприятна среда за оптимален обмен на знания. Първите дискусии ясно показаха, че целите на проекта са особено актуални, а участващите екипи разполагат с необходимия капацитет и мотивация, за да ги постигнат.

ЦЕЛИ, ДЕЙНОСТИ И ОЧАКВАНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Проектът SPEAR си поставя четири главни цели, които са в синхрон с набелязаните общи европейски цели за постигане на полова равнопоставеност в научноизследователското пространство, а именно:

- Увеличаване на броя на научноизследователските организации и висшите учебни заведения с въведени планове за полова равнопоставеност;
- Отстраняване на предразсъдъците и подобряване на перспективите за професионално развитие на жените в академичните среди;
- Подобряване на баланса между половете в управленските структури на научноизследователските организации;
- Промяна в съществуващите стереотипи по пол в научноизследователското съдържание.

Планираният системен подход, провеждането на задълбочени сондажи и изследвания, както и създаването на структури в подкрепа на дейностите за полова равнопоставеност през времетраенето на проекта ще подсилят значително реализирането на тези общи цели. Процесът на осъществяването им ще премине през изпълнението на следните специфични цели, насочени към:

- Подпомагане на ключовите поддръжници в организациите с оглед на изпълнението на мерките, заложени в плановете за полова равнопоставеност;
- Стимулиране на сътрудничество чрез създаване на общностите: „Общност за обучение" и „Общност за практика";
- Осигуряване на дългосрочна устойчивост на резултатите от проекта.

НАЧИН НА РЕАЛИЗАЦИЯ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Съществена част от работата по проекта ще се съсредоточи върху изследването на практиките и процесите, свързани с въвеждането на планове за полова равнопоставеност в деветте европейски научноизследователски организации, партньори по проекта. Заложеният стратегически подход цели не само да увеличи броя на жените в научните изследвания, а да въведе институционални промени, които да подобрят баланса на равнопоставеност и да преодолеят предразсъдъците и негативните институционални практики, присъщи на научноизследователската система.

В дизайна на проекта е заложен и силен елемент на партньорска подкрепа. В състава на SPEAR консорциума са включени девет научноизследователски организации: три подкрепящи партньора с известен опит във въвеждането и изпълнението на планове за полова равнопоставеност и шест организации без подобен опит, които ще работят по разработването и въвеждането на подобни планове през времетраенето на проекта. Деветте участници в консорциума са организирани в три клъстера за обучение и подкрепа. Клъстерните структури ще подпомагат обмена на информация на различни нива и в различните етапи от развитието на политиките и въвеждането на плановете за полова равнопоставеност.

Трите подкрепящи партньорски институции се намират в три различни европейски страни, които изнасят статистика за стабилни резултати (Германия и Швеция) или за постигането на значителен напредък (Дания) по отношение на прилагането на планове за полова равнопоставеност в научноизследователските организации. Шестте въвеждащи партньорски организации идват от държави – членки на ЕС, със слаб или незначителен напредък в този аспект (Литва, България, Португалия, Хърватия). Към момента за две от тези държави членки, България и Литва, не са изнесени данни за прилагане на планове за полова равнопоставеност във висшите учебни заведения и научноизследователските организации. Поради тази причина в проекта са включени по две партньорски организации от всяка от тези страни.

В рамките на проекта ще бъде стимулирано и сътрудничеството чрез създаването на общностите: „Общност за обучение" и „Общност за практика". В изградената „Общност за обучение" подкрепящите партньори ще организират провеждането на обучителни сесии, по време на които ще се представят различни подходи за действие в зависимост от идентифицираните институционални потребности. Успоредно с това в рамките на SPEAR ще бъде създадена и „Общност за практика", която ще се фокусира върху споделянето на практически опит и трансформирането на теоретичните знания в конкретни действия. Двете общности ще бъдат взаимносвързани, ще си взаимодействат и ще подсилят мрежата за сътрудничество.

Подробна информация за напредъка на проекта можете да намерите на адрес: https://gender-spear.eu/

Проф. д-р Росица ДОНЕВА – ръководител на проекта за ПУ
Илиана САХАНДЖИЕВА – експерт по комуникация за ПУ

Студенти с награди от национален музикален конкурс

Трима студенти от класа по кавал на Владимир Величков – преподавател в Педагогическия факултет на Пловдивския университет, спечелиха две първи, една втора и една трета награда на осмия национален конкурс „Заблеяло ми е агънце" във Велико Търново. Въпреки студеното и дъждовно време представянето им бе отлично и в третата възрастова група (за професионалисти) в категорията „Камерни състави и изпълнители" Борислав Алексиев (III курс) и Дани Красимиров (II курс) заслужиха първа награда за чифте кавали. В категорията „Индивидуални изпълнители" Борислав Алексиев също спечели първа награда, а Дани Красимиров – трета награда. И още един възпитаник на Владимир Величков е сред лауреатите – Милан Дуцич (I курс) от Сърбия заслужи втора награда при индивидуалните изпълнители.